

FAİR PLAY

Zühal KILINÇ¹

► AHLAK KAVRAMI

Yunanca “ethos”, Latince moral, İngilizce ethics, moral, Fransızca éthique, morale ve Almanca etik anlamlarına gelen ahlak, Türkçe huy, mizaç, karakter sözcüklerinin karşılığı olan “hulk” kelimesi ile ifade edilmektedir (Gündüz, 2010: 3). Ahlakın Latince karşılığı ‘moral’ iken Grekçede bu kavramı aynı manayı ihtiva eden ‘etik’ kavramı karşılamaktadır. Karakter ve alışkanlık manasına gelen ethos’dan türetilen etik, Aristoteles tarafından karakter ilmi olarak tanımlanmıştır. Etimolojik köken ve anlamsal yakınlıklarına mukabil genellikle eş anlamda kullanılan ‘moral’ ve ‘etik’ kavramları zaman zaman da farklı anlamlarda kullanılabilir. Ayrım farklılığı ahlakın (moral) yaşanılan olgusal bir şey olması, etiğin ise ahlak üzerine düşünme yani ahlak felsefesi olarak görülmesinden kaynaklanmaktadır (Poyraz, 2016: 45-46).

Ahlak, belirli bir dönemde belli insan topluluklarınca benimsenmiş olan, bireylerin birbirleri ile olan ilişkilerini düzenleyen törel davranış kurallarının, yasalarının toplamı, kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kurallarına denir (Ekşi & Katılmış, 2011: 1). Türk Dil Kurumu (2019) sözlüğündeki tanımını ise, “bir toplum içerisinde kişilerin benimsedikleri, uymak zorunda buldukları davranış biçimleri ve kuralları” olarak tanımlamıştır. Cevizci (2002) ise ahlakı, “insanın başka varlıklara belirli normlara göre gerçekleşen ilişkiler toplamını, insanın söz konusu ilişkileriyle bu varlıklara yönelen eylemlerini düzenleyip anlamlandıran norm ve kurallar bütünü” olarak tanımlamıştır.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Batman Üniversitesi, zuhalkilinc14@gmail.com

kil eden fiillerle karşılaşmaktadır. Dolayısıyla birçok ülke kendi ulusal mevzuatıyla, Dünya ve Avrupa'daki futbolu yöneten kurumlar olan FIFA(Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği) ve UEFA(Avrupa Futbol Federasyonları Birliği) da mevzuat düzenlemeleriyle şike teşkil eden fiilerin önüne geçmek için çeşitli düzenlemelere yer vermiştir (Gurur, 2012).

Ülkemizde şikeye ilişkin tanımlamalar belirlendiyse de şike teşkil eden fiillerin 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanundan önce suç oluşturmadığı, sadece disiplin ihlali kapsamında disiplin cezasına tabi olduğunu da belirtmek gerekir. Söz konusu dönemde, sadece bahis amaçlı şike organizasyonlara dolandırıcılık kapsamında Cumhuriyet Savcılığı tarafından soruşturma yapılabildiği görülmektedir (Gülşen, 2013:221).

► KAYNAKÇA

- Akarsu, B. (1984). *Felsefe terimleri sözlüğü*. Ankara: Savaş Yayınları.
- Altay, Ö. (1998). *Fair play dersleri*. Radikal Gazetesi.
- Arıpınar, E. (1999). "Sözde değil, özde fair play". Radikal Gazetesi.
- Atasü, T., Yücesir, İ., Güner, R. (2004). *Sporda ergojenik yardım ve ergojenik beslenme. doping ve futbolda performans artırma yöntemleri*. Atasü, T. (Ed). İstanbul: Form Reklam Hizmetleri.
- Aydın, M. (2005). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Hatiboğlu Yayıncılık.
- Baskin, O., Aronoff, C. & Lattimore, D. (1997). *Public relations the profession and the practice. Fourth edition*. Boston: McGraw Hill.
- Bayrak, S. (2001). *İş ahlakı ve sosyal sorumluluk*. İstanbul: Beta:271.
- Bergmann, D.S. (2000). The logical connection between moral education and physical education. *Journal of Curriculum Studies*. 32, 4, 561-573.
- Bowles, W., Collingridge, M., Curry, S., & Valentine, B. (2006). *Ethical practice in social work*. McGraw-Hill Education (UK).
- Cevizci, A. (2002). *Etiğe giriş*. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Court, J. (1994). *Kriterien moralischer handlungen im sport, die aktualitat der sportphilosophie*. Hrsg.: Gebauer, G, Academia Verlag.
- Desensi, T.J., Rosenberg, D. (1996). *Ethics in sport management, fitness information technology inc*. Pepper Pres, USA.
- Dincer N, Demir H. The determination of knowledge levels related to doping in elite athletes. *Turkish J Sport Exercise* 2013;15:56-69.
- Doğal, B. (2007). *Spor sosyolojisi ve uygulamalı spor sosyolojisine giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Dolaşır, S. (2006). *Antrenörlük etiği ve ilkeleri*. Gazi Kitabevi: Ankara.
- Dolaşır Tuncel, S., Büyükköztürk, Ş. (2009). Antrenörlerin Mesleki Etik İlkeleri Nelerdir? Nasıl Ölçülür? Ölçek Geliştirme: Ölçeğin Geçerlik ve Güvenirliği. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 7(4):159-168.
- Ekşi, H., Katılmış, A. (2011). *Karakter eğitimi el kitabı*. Ankara:Nobel.
- Erdemli, A. (1996). *İnsan, spor ve olimpizm..* İstanbul:Sarmal.
- Esentaş, M, Dinçer, N, Işıkgöz, E, Çelik, E (2017). Erkek Güreş Hakemlerinin Öfke ve Kızgınlık Düzeyleri ile Empatik Eğilim Gösterme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 20-28.
- Gurur, G. G. (2012). *Sporda şiddetin tarihçesi, örnek olaylar ve ilgili mevzuatlar, ankara barosu spor hukuku kurulu*". Av. Atilla Elmas" Armağanı, Editörler: Av. Tacar ÇAĞLAR, Av. Hediye Gökçe Baykal, Av. Boğaçhan Çaçatay, Av. Alev Aybers, Ankara:347.
- Gülşen, R. (2013). *Spor hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2. Baskı.
- Gündüz, M. (2010). *Ahlak sosyolojisi*, (Yenilenmiş 2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hill, D. (2010). *Şike: futbol ve organize suçlar* (çev. E. Odabaşı). Ankar:Arka- daş Yayınevi,No:12382. (Eserin orijinali 2008'de yayımlandı).
- Karaman, E. S. (2015). *Muhasebe meslek etiği ve muhasebe meslek mensuplarının etik kurallara bakışı balıkesir ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Köknel, Ö. (1996). *Bireysel ve toplumsal şiddet*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- International Olympic Committee Olympic Movement Anti-Doping Code. 2000
- Lemyre, P.N, Roberts, G.C, Ommundsen Y. (2002). Achievement goal orientations, perceived ability, and sportspersonship in youth soccer. *Journal of Applied Sport Psychology*.14(2):120-136.
- Loland, S. (2002). *Fair play in sport*. London: Routledge.
- Lumpkin A, Stoll KS, Beller MJ. (2003). *Sport ethics: application for fair play*. 3rd ed. USA: McGrawHill.
- Mavi, S., Tuncel Dolaşır, S. (2012). Sporcuların "sporda hoşgörü" kavramına ilişkin algıları. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, C.X, S.4: 126.
- Morgan, W. J., Meier, K. V., Schneider, A. J. (Editörler). (2001). *Ethics in sport*. Usa: Human Kinetics.
- Olimpiyat Dünyası. (1995). *Olimpizm ve sporun en önemli unsuru: fair play*. 1:38.
- Orhun, A. (1992). Fair play okul sporunda bir eğitim ilkesidir. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri (20-22 Kasım)*. Yayın No:3. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu Yayınları.
- Öngel, H. B. (1997). Sporda etik değerler açısından doping. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*.
- Özbek, O. (1999). Sporda etik dışı davranış alanları ve etik ilkeler. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. Cilt 5, Sayı:4, Ankara. 38-50.

- Özel, R. (1995). Haltercilerde doping kullanım metodları ve yaygınlığının araştırılması. *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Pehlivan, İ. (1998). *Yöneltil mesleki örgütsel etik*. Ankara: Pegem Yayını.
- Pehlivan, Z. (2004). Fair-Play kavramının geliştirilmesinde okul sporunun yeri ve önemi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. II (2), 49-53.
- Poyraz, H. (2016). *Dil ve ahlak* (C. 284 s.). İstanbul: Dergah Yayınları.
- Rowe, W. G. & Guerrero, L., (2010). *Cases in leadership*, New York: Sage Publications:476-550.
- Sakarya, Ş., Kara, S. (2010). Türkiye’de muhasebe mesleği etiğine yönelik düzenlemeler ve meslek mensupları tarafından algılanması üzerine bir alan araştırması. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 57-72.
- Scott, P.J., (1958). Aggression. University of Chicago Pres, Chicago:120.
- Talimciler, A., (1998). “Türkiye’de futbol fanatizmi ve medya ilişkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji ABD, İzmir.
- Tamer, K., Pulur, A. (2001). *Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri*. Ankara: Kozan Ofset.
- Türk, Z. (2004). *Muhasebe meslek ahlakı*. Adana: Nobel Kitapevi.
- Türk Dil Kurumu (TDK), Erişim Tarihi: 14.01.2019, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c3c2ba-a928c8811129841.
- Türk Dil Kurumu (TDK), Erişim Tarihi: 02.02.2019. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c555e2b001b17.69709521
- Türkiye Fair Play Konseyi. Erişim Tarihi:14.01.2019. <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Faaliyetlerimiz/Fair-Play/28/1>.
- Yapan, H. T. (1992). *Beden eğitimi dersinde ahlaki eğitim*. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Yıldırım, İ. (1992). Sporda fair play kavramının tarihsel boyutları. *Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri*. 3, 174-179.
- Yıldırım İ. (2004). *Fair play: kapsamı, türkiye’deki görünümü ve geliştirme perspektifleri*. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 9(4): 3-16.